

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-02

№ 2428/14-250 (235524)

"5" червня 2016 р.

ЧЕРНИШУ П.В.

Шановний Павле Васильовичу!

Ваша електронна петиція до Верховної Ради України щодо внесення змін до статті 9 Закону України «Про громадянство України», та у пунктах 5 та 6 частини другої якої відповідно визначити такі умови прийняття до громадянства України як володіння державною мовою (підтвердити володіння склавши іспит на знання державної мови – письмово (диктант) і усно) та скласти іспит на знання історії України (дата публікації - 03.06.2016; дата завершення збору підписів - 30.09.2016; кількість підписів – 36) не набрала відповідної кількості підписів.

Відповідно до статті 23¹ Закону України «Про звернення громадян» електронна петиція, яка в установлений строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, після завершення строку збору підписів на її підтримку розглядається як звернення громадян відповідно до цього Закону.

За дорученням Першого заступника Голови Верховної Ради України Геращенко І.В. Ваша петиція розглянута у Комітеті Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин. У межах предмету відання Комітету щодо порушеного у петиції питання повідомляємо наступне.

Питання набуття чи втрати громадянства відповідно до принципу державного суверенітету регулюються державою на її власний розсуд. З огляду на самостійність держав у врегулюванні питань набуття громадянства у міжнародних нормативно-правових актах з питань громадянства відсутній чіткий перелік умов натуралізації. У міжнародних договорах в основному закріплюються загальні правила у цій сфері та ті умови, які повинні бути дотримані всіма державами. Зокрема статтею 5 Європейської конвенції про громадянство (ратифікованої Законом України від 20 вересня 2006 року № 163-V) передбачено, що внутрішнє законодавство не повинно містити розрізень або допускати практику, що призводять до дискримінації за ознакою статі, релігії, раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження. Також більшість держав погодилися, що ценз осілості не повинен

перевищувати десяти років, а для ряду категорій осіб має існувати спрощена процедура, про що йдеться у статті 6 Європейської конвенції про громадянство.

Водночас, у світовій практиці поширеним є законодавче закріплення ряду інших вимог при натуралізації особи, наприклад вимоги щодо знання мови, Конституції чи історії держави тощо. Проте зазначені вимоги не є міжнародними стандартами, вони базуються на дискреційних повноваженнях держави.

Конституція України не визначає умов, при яких можлива натуралізація особи, а тому вибір тих чи інших умов є питанням доцільності і в основному зумовлюється політикою держави у сфері громадянства і демографії.

Чинна редакція пункту 5 частини другої статті 9 Закону України «Про громадянство України» визначає однією з умов натуралізації особи «володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування» і не визначає вимоги до рівня такого володіння.

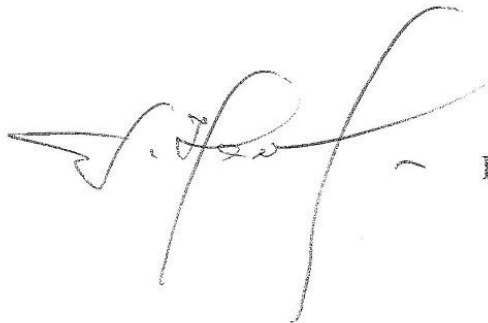
Пункт 6 частини другої статті 9 однією з умов прийняття до громадянства України визначає наявність законних джерел існування.

Експерти вже відзначали, що «обсяг, достатній для спілкування» є доволі суб'єктивним критерієм оцінювання рівня володіння мовою. Формальність цієї вимоги не сприяє особам, які приймаються до громадянства України, ефективно соціалізуватися та інтегруватися в життя країни. Для прикладу, шляхом тестування визначається рівень знання мови для іммігрантів у таких державах як Великобританія, Австралія, Канада, Нова Зеландія, Німеччина. Доволі поширеною є вимога щодо складання тестів зі знання Конституції чи основ історії відповідної держави.

В перспективі можливе встановлення вітчизняних правил тестування, наближених до європейських стандартів. Водночас організація і проведення складання іспитів про володіння державною мовою та знання історії України потребуватиме видатків з Державного бюджету України, адже необхідно буде розробити систему оцінювання рівня володіння мовою та знання основ історії, забезпечити функціонування відповідних центрів оцінювання знань. До того ж, держава Україна матиме обов'язком сприяти у разі потреби іноземцям чи особам без громадянства, які бажатимуть прийняти громадянство України, у вивченні державної мови та отриманні інших необхідних знань, бо закріплення таких вимог може бути розцінене як запровадження надмірних обмежень для отримання громадянства.

З повагою

Голова Комітету

Г.М. Немиря